

PLANTENWERK GROEP

--- NMC-Schijndel --- Natuurgroep Gestel ---

Plant van de maand december 2024

Kluwenhoornbloem

Algemeen

Wetensch. naam	Cerastium glomeratum Thuill.****
Uitspraak	Cerástium glomerátum
Familie	Caryophyllaceae/Anjerfamilie
Geslacht	Cerastium/Hoornbloem
Soort	Kluwenhoornbloem
Hoogte	5cm. – 45cm.
Plantvorm	Kruid
Plant	Eénhuizig
Wortels	Hoofd- en bijwortels
Stengel	Rechtopstaand
Bladstand	Tegenoverstaand
Bladvorm	Rond/elliptisch
Bladkleur	Geelgroen
Bladrand	Gaaf
Bloeiperiode	April – juni
Bloeiwijze	Kluwen
Bloemvorm	Vijftalig
Bloemkleur	Wit
Bloementype	Tweeslachtig
Kelkbladen	5
Kroonbladen	5
Meeldraden	10
Stijlen	5
Stempels	5
Vruchtbeginsel	Bovenstandig
Vrucht	Doosvrucht
Leefvorm	Eenjarig
Groeiplaats	Voedselrijke open terreinen

Foto 1. Kluwenhoornbloem

Foto 2. Wortels

Inleiding

Ons universum waarin de planten groeien heeft invloed op hun ontwikkeling. *Maria Thun* (1922-2012) ontwikkelde de *Zaai kalender**** waarin ze aangeeft welke data slecht of juist uitstekend zijn om in de groenten-/bloementuin te werken. Wil je rust in december, sla dan de data 1, 2 (voormiddag) en 12 over. In die tijd zijn de groeiomstandigheden voor planten ongunstig. Laat de tuin de tuin en vermaak je elders.

De eerste foto van de Plant van de Maand betreft de Kluwenhoornbloem. Gezien de datum van fotograferen lijkt het alsof we de plant mogelijk geregeld zien, maar daar dan te weinig aandacht aan schenken. Gezien de klimaatsverandering wil ik niet uitsluiten dat we het plantje ook in december tegen kunnen komen. Wie weet

Naamgeving

Cerastium. *Kerastès* is het Grieks voor *gehoornde*. Let op de vrucht die als een *hoorn* uit de kelk steekt.

Glomorum. *Glomorum* is het Latijn voor *op een hoop*. Let op de bloeiwijze die eruit ziet als een (opeengehoopte) kluwen.

Kluwenhoornbloem. Het zal duidelijk zijn dat de combinatie van de twee woordbetekenissen van hierboven samen de *Kluwenhoornbloem* oplevert.

In het Fries, Frans, Duits en Engels noemt men de plant achtereenvolgens: *Giele spoarblom*, *Céraiste aggloméré*, *Knäuelblütiges Hornkraut* en *Sticky Mouse-ear Chickweed*. (In Engeland wordt ook de kortere naam *Clammy Chickweed* gebruikt).

Plaatsing

Heukels** plaatst de plant in de Anjerfamilie, verder in het geslacht Hoornbloem en de soort Kluwenhoornbloem. Verder worden er in dit geslacht nog 10 andere planten beschreven. Een hele klus om die allemaal van elkaar op de juiste manier te onderscheiden.

Wil je zekerheid dat je met een Hoornbloem te maken hebt, let dan op de volgende eigenschappen: **1.** De kroonbladen zijn tot maximaal het midden ingesneden. **2.** De cilindrisch naar boven gebogen doosvrucht springt aan de top met (8-)10 even lange tanden open.

Beschrijving

Levensvorm. Kluwenhoornbloem is een éénjarig kruid en valt bij de indeling van Raunkiaer onder de Therofyten. De plant zal tussen de 5 en 45 cm. groot worden.

Wortels. Graaf een plantje uit en het zal je de hoofd- en bijwortels laten zien; wel wat meer dan afbeelding 2 aangeeft.

Foto 3. Stengels; bloeiwijze

Stengels.

De stengels staan rechtop(foto 3).

De geelgroene geribde stengel is zacht behaard en voelt bovenaan door de klierharen kleverig aan.

De Engelse naam *Clammy Chickweed* geeft dat aan.

Foto 4. Tegenoverstaande bladeren Foto 5*. Onderste blad

Bladeren.

De tegenoverstaande, geelgroene, behaarde bladeren zijn wat de vorm betreft als eirond/elliptisch te omschrijven(foto 4). De bladrand is gaaf. Let op de onderste bladeren die spatelvormig zijn(foto 5*).

Foto 6. Bloeiwijze

Foto 7. Bloemen

Foto 8*. Zaaddoos

Bloemen. De bloeiwijze is een kluwen(foto 3), die naarmate de ontwikkeling vordert lossier wordt(foto 6). De 5 tot 8 mm. grote witte bloemetjes hebben korte steeltjes. De vijf tot maximaal ¼ deel ingesneden kroonblaadjes zijn iets langer dan de vijf kelkblaadjes(foto7). Het geheel is sterk kleefachtig behaard. De kleine bloemetjes bezitten vijf stijlen met ieder één stempel.

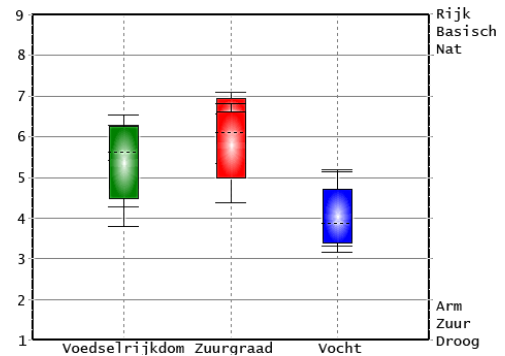
Vruchten. Het bovenstandig vruchtbeginsel groeit, na bevruchting uit tot een doosvrucht die nog geen centimeter lang is. De vrucht steekt als een hoorntje uit de kelk(foto 8*).

Groeiplaats

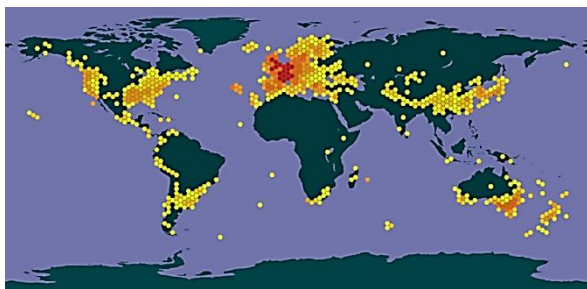
Bekijken we de groeiomstandigheden(zie ook afb. 9*), dan zien we dat:

- het substraat gemiddeld voedselrijk zal zijn.
- de zuurgraad tussen 5 en 7 ligt.
- de plant een redelijk droge omgeving zoekt.
- je de Kluwenhoornbloem op zonnige, soms licht beschaduwde, open plaatsen vindt.

We zullen de plant op veel plekken tegenkomen, let vooral op braakliggende gronden, moestuinen, bermen en akkers.

Afb.9* Ecologische parameters

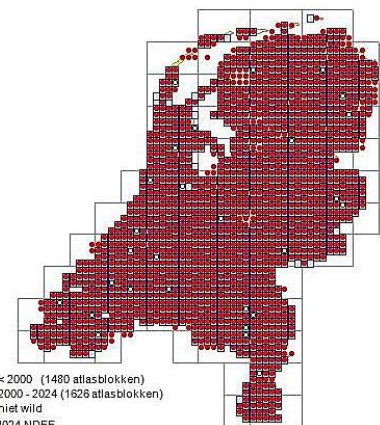

land, dan geeft kaartje 11 van Floron aan waar de plant in Nederland vertegenwoordigd is. De Plant wordt als *inheems* aangeduid en komt *algemeen* voor.

Afb.10.

Versprei-ding

Kaartje 10 laat zien waar de plant wereldwijd groeit. Zoemen we in op Neder-

Afb.11.

Tot slot

Deze maand een allergewoonst plantje dat meer aandacht verdient dan er achteloos aan voorbij te lopen. Wie weet vinden we op 1, 2 of 12 december het plantje wel. Op die dagen is het immers nutteloos werken in de (moes)tuin volgens de *Zaai kalender* van *Maria Thun*. Een jaar lang liep zij mee met onze plant van de maand. Voor volgend jaar is er een andere 'meeloper'. Tot dan.

Tekst : Gerard te Dorsthorst

Afb. foto's: GtD(1,3,4,12); Flora Danica(2); Flora van Nederland Wilde planten en hun omgeving online(5,8,9); Saxifraga(6,7); GBIF(Global Biodiversity Information Facility)(10); FLORON(11).

1. Kluwenhoornbloem	Schijndel	1 april 2014
2. Wortels	Flora Danica, Georg Christian Oeder e.a. (1761-1883)	
3. Stengels; bloeiwijze	Schijndel	1 april 2014
4. Tegenoverstaande bladeren	Schijndel	1 april 2014
5*. Onderste blad	Flora van Nederland - Wilde planten en hun omgeving online	
6. Bloeiwijze	Saxifraga – Willem van Kruisbergen	
7. Bloemen	Saxifraga – Sonja Bouwman	
8*. Zaaddoos	Flora van Nederland - Wilde planten en hun omgeving online	
9*. Ecologische parameters	Flora van Nederland - Wilde planten en hun omgeving online	
10. Verspreiding wereldwijd	GBIF	
11. Verspreiding Nederland	FLORON Verspreidingsatlas Vaatplanten	
12. Kluwenhoornbloem	Schijndel	1 april 2014

*<https://www.floravannederland.nl/planten/kluwenhoornbloem>

**Heukels' FLORA van Nederland. 24^e druk. 2020.

***Maria Thun 'Zaai kalender 2024'. Uitg. Christofoor.

****Thuill. staat voor J. L. Thuillier (1757-1828).

opm. De Plant van de Maand is te vinden op:

<https://www.nmcschijndel.nl> en op: <https://www.natuurgroepgestel.nl>

Foto.12. Kluwenhoornbloem